

ВИСНОВОК

до проектів Законів:

про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270 від 02.12.2025)

про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270-1 від 17.12.2025)

про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270-2 від 17.12.2025)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації на своєму засіданні 02 березня 2026 року (Протокол № 165) розглянув проекти Законів:

про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270 від 02.12.2025), поданий народним депутатом України Марчуком І. П. та іншими народними депутатами України;

про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270-1 від 17.12.2025), поданий народним депутатом України Буймістер Л. А.;

про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270-2 від 17.12.2025), поданий народним депутатом України Буймістер Л. А.

Законопроекти розроблено з метою наділення Уповноваженого органу компетенцією щодо проведення антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних розслідувань, перегляду відповідних захисних заходів, представництва прав та інтересів України під час вирішення спорів у рамках

СОТ, а також інших повноважень щодо державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

В межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін зазначаємо наступне.

Міністерство цифрової трансформації України у своєму висновку до законопроекту (реєстр. № 14270-1) висловило, зокрема, такі зауваження та пропозиції.

Проектом Закону передбачено внесення змін до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України».

Абзацом чотирнадцятим пункту 1 розділу V проекту Закону запропоновано доповнити частину першу статті 2 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» новим пунктом 2¹ в такій редакції:

«2¹) єдина інформаційна система Бюро економічної безпеки України – це інтегрована, модульна, інформаційно аналітична система, призначена для автоматизації діяльності Бюро економічної безпеки України у сфері запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави, та здійснення інших повноважень, покладених на Бюро економічної безпеки України».

Слід звернути увагу, що статтею 1 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» визначено що:

інформаційна (автоматизована) система – організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів;

інформаційно-комунікаційна система – сукупність інформаційних та електронних комунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле;

електронна комунікаційна система – сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією шляхом передавання, випромінювання та/або приймання її у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб.

Згідно зі статтею 3 Закону суб'єктами відносин, пов'язаних із захистом інформації в системах, є:

володільці інформації;

власники системи;

користувачі;

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань організації спеціального зв'язку та захисту інформації і підпорядковані йому регіональні органи.

На підставі укладеного договору або за дорученням власник системи може надати право розпоряджатися системою іншій фізичній або юридичній особі - розпоряднику системи.

Відтак з урахуванням вищенаведеного, проект Закону потребує доопрацювання в частині визначення виду системи, з урахуванням статті 1

Закону та чіткого визначення суб'єктів єдиної інформаційної системи Бюро економічної безпеки України, пов'язаних із захистом інформації в системі.

Абзацом тридцять першим пункту 1 розділу V проекту Закону запропоновано частину другу статті 7 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» викласти в новій редакції:

«3. Бюро економічної безпеки України має безпосередній, у тому числі автоматизований, доступ до інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, банків та баз даних, держателем (адміністратором) яких є органи державної влади або органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації всіх форм власності з часткою державної власності понад двадцять п'ять відсотків, користується державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами. Такий доступ надається Бюро економічної безпеки України безоплатно, у спосіб, визначений законом, в порядку спеціального доступу або електронної інформаційної взаємодії.»

Крім того, пункт 14 розділу V проекту Закону передбачає, що органам державної влади у тримісячний строк з дня відповідного звернення Бюро економічної безпеки України забезпечити передбачені цим Законом надання доступу, передачу відомостей (даних) державних електронних інформаційних ресурсів та інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, банків та баз даних до Бюро економічної безпеки України.

До надання такого доступу, передачі відомостей (даних) державних електронних інформаційних ресурсів та інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, банків та баз даних отримання Бюро економічної безпеки України інформації з них здійснюється на умовах та в порядку, передбачених положеннями Закону України «Про Бюро економічної безпеки України».

Слід зазначити, що відповідно до абзацу першого пункту 1 статті 34 Закону України «Про публічні електронні реєстри» (далі – Закон про реєстри) користування реєстровою інформацією здійснюється у порядку загального доступу, спеціального доступу та електронної інформаційної взаємодії між реєстрами.

Абзацами сьомим та восьмим частини третьої цієї ж статті Закону про реєстри передбачено, що користування реєстровою інформацією у порядку спеціального доступу здійснюється у формі надання доступу до інформації реєстрів у режимі читання, а також у формі витягів, довідок, інформаційних, статистичних та аналітичних звітів, доступу через прикладні програмні інтерфейси реєстрів, інформаційно-комунікаційну систему оператора та в інших, встановлених законом або іншими актами законодавства, згідно з якими створено реєстри, формах. Правоволодільці також мають право на отримання відповідної реєстрової інформації у формі документів, що створюються під час ведення реєстрів.

Користування реєстровою інформацією у порядку спеціального доступу здійснюється на платній основі, крім випадків, визначених законом або іншими актами законодавства, згідно з якими створено відповідні реєстри.

Таким чином, Законом про реєстри визначено, що користування реєстровою інформацією здійснюється в порядку загального, спеціального доступу, а також в порядку електронної інформаційної взаємодії.

При цьому слід зазначити, що ані проектом Закону, ані діючою редакцією Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» не визначено перелік державних електронних інформаційних ресурсів та інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, банків та баз даних до яких надаватиметься доступ.

Крім того, щодо надання спеціального доступу до реєстру у законі або іншому акті законодавства, згідно з якими створено реєстри, має бути визначено відповідні положення щодо отримання такого доступу.

Таким чином, з метою врегулювання надання спеціального доступу Бюро економічної безпеки України у проекті Закону слід визначити перелік таких державних електронних інформаційних ресурсів та інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, банків та баз даних (далі – інформаційні ресурси), а також передбачити внесення змін до законів, якими врегульовані питання щодо створення інформаційних ресурсів та надання доступу до таких інформаційних ресурсів.

Окрім цього, відповідно до пункту 1 частини першої статті 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом систематичного та оперативного оприлюднення інформації, зокрема на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет та на єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

Згідно з частиною першою статті 10¹ Закону «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація у формі відкритих даних – це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання.

Розпорядники інформації зобов'язані надавати публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах.

Згідно з пунктом 3 Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835, розпорядники інформації згідно з цим Положенням завантажують у формі відкритих даних набір даних, визначений у переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, згідно з додатком.

Перетворення (зокрема, вивантаження з баз даних та в разі потреби знеособлення) публічної інформації у публічну інформацію у формі відкритих даних є обов'язковим.

Розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати у формі відкритих даних усю публічну інформацію у формі відкритих даних, яка перебуває в їх володінні та стосується конкретного набору даних.

Крім того, відповідно до Переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835, Бюро економічної безпеки України має оприлюднювати та регулярно оновлювати Звіт про діяльність Бюро економічної безпеки України, передбачений статтею 35 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України», у формі відкритих даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

Водночас додатково слід зазначити, що інформація, яка формується, накопичується та обробляється в інформаційних ресурсах Бюро економічної безпеки України, за своїм змістом потенційно може містити відомості з обмеженим доступом, зокрема службову інформацію. Відповідно до статті 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації» до службової інформації, зокрема, належить інформація, зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності та у сфері оборони держави, яка не віднесена до державної таємниці.

При цьому, згідно з частиною першою статті 6 цього Закону обмеження доступу до інформації допускається виключно у випадках, прямо передбачених законом, та за умови дотримання визначених ним критеріїв.

Отже, у разі якщо конкретні відомості з інформаційно-комунікаційних систем Бюро економічної безпеки України мають статус інформації з обмеженим доступом, це може бути правомірною підставою для обмеження доступу до них та їх неоприлюднення у формі відкритих даних.

Водночас відповідно до пункту 1 частини першої статті 5 та статті 3 Закону України «Про доступ до публічної інформації», а також з урахуванням принципу відкритості інформації за замовчуванням, закріпленого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835, інформація вважається відкритою та підлягає оприлюдненню, у тому числі у формі відкритих даних, якщо інше прямо не встановлено законом.

З огляду на викладене слід зазначити:

у разі якщо інформація, що створюється та використовується Бюро економічної безпеки України, належить до інформації з обмеженим доступом, це має бути прямо визначено у нормативно-правовому акті із зазначенням відповідних категорій інформації та правових підстав обмеження доступу;

у разі якщо така інформація не віднесена законом до інформації з обмеженим доступом, необхідно забезпечити її оприлюднення для необмеженого кола осіб відповідно до вимог законодавства, у тому числі шляхом оприлюднення у формі відкритих даних.

Окрім цього, у зв'язку з наведеним пропонується в проекті Закону передбачити внесення змін до пункту 1 частини другої статті 33 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» та викласти його в такій редакції:

«2. Бюро економічної безпеки України:

1) готує та оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті та Єдиному державному веб-порталі відкритих даних звіт про свою діяльність, передбачений статтею 35 цього Закону».

Також пункт 2¹ частини першої статті 2 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» в редакції проекту Закону викласти так:

«2¹) єдина інформаційна система Бюро економічної безпеки України – це інтегрована, модульна інформаційно-аналітична система, призначена для автоматизації діяльності Бюро економічної безпеки України у сфері запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави, а також для здійснення інших повноважень, покладених на Бюро економічної безпеки України; інформація з такої системи оприлюднюється у формі відкритих даних, крім інформації з обмеженим доступом».

До того ж, пропонується статтю 22 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» в редакції проекту Закону доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

«9. Доступ до аналітичних продуктів та інформаційних документів забезпечується, зокрема, у формі відкритих даних, крім інформації з обмеженим доступом».

Окрім цього, абзац сорок четвертий статті 9 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» в редакції проекту Закону викласти в такій редакції:

«складає аналітичні висновки і рекомендації для державних органів з метою підвищення ефективності прийняття ними управлінських рішень щодо регулювання відносин у сфері економіки, а також оприлюднює їх у формі відкритих даних».

Народні депутати України – члени Комітету при обговоренні законопроектів зазначили, що вони покликані, зокрема, сприяти посиленню інституційної спроможності для захисту інтересів України та вітчизняних товаровиробників в питаннях, пов'язаних з міжнародною торгівлею та вирішенням спорів, що виникають між державами-членами Світової організації торгівлі.

Зважаючи на вищезазначені зауваження та пропозиції законопроект (реєстр. № 14270-1) потребує відповідного доопрацювання.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку врахувати висловлені зауваження та пропозиції під час підготовки та розгляду проектів Законів:

про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270 від 02.12.2025), поданого народним депутатом України Марчуком І. П. та іншими народними депутатами України;

про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270-1 від 17.12.2025), поданого народним депутатом України Буймістер Л. А.;

про внесення змін до деяких законів України щодо посилення інституційної спроможності у сфері зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення захисту національного товаровиробника (реєстр. № 14270-2 від 17.12.2025), поданого народним депутатом України Буймістер Л. А.

2. Направити Висновок про розгляд зазначених законопроектів до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО